

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

**asupra sesizării pentru controlul constituționalității
sintagmei „orice membru” din alin.(1) articolul 10 al Legii nr.950-XIII
din 19 iulie 1996 cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea
disciplinară a judecătorilor
(Sesizarea nr. 3a/2012)**

Curtea Constituțională, statuînd în componența:
DI Alexandru TĂNASE , *Președinte*,
Dna Elena SAFALERU, *judecător-raportor*,
DI Dumitru PULBERE,
DI Victor PUȘCAȘ,
DI Petru RAILEAN,
Dna Valeria ȘTERBETȚ, *judecători*,
cu participarea dnei Corina Popa, *grefier*,

Avînd în vedere sesizarea depusă la 23 februarie 2012, înregistrată la aceeași dată,

Examinînd preliminar sesizarea menționată,
Avînd în vedere actele și lucrările dosarului,

Pronunță la 3 aprilie 2012 următoarea decizie:

ÎN FAPT

La 23 februarie 2012 avocatul parlamentar Aurelia Grigoriu a adresat Curții Constituționale o sesizare în vederea exercitării controlului constituționalității sintagmei „[...] *orice membru* [...]” din alin.(1) articolul 10 al Legii nr.950-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor, în partea ce ține de dreptul Procurorului General, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, de a intenta procedura disciplinară.

Potrivit articolului 10 alin. (1) din Legea cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor, „dreptul de a intenta procedura disciplinară îl are *orice membru* al Consiliului Superior al Magistraturii”.

A. Motivele sesizării

Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autor, pot fi rezumate după cum urmează.

La 19 iulie 1996 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.950-XIII cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

Articolul 10 alin. (1) din Legea cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor prevede că dreptul de a intenta procedura disciplinară [în privința judecătorilor] îl are *orice membru* al Consiliului Superior al Magistraturii.

În acest context, autorul sesizării consideră că prevederea care abilitază Procurorul General, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, cu dreptul de a intenta proceduri disciplinare împotriva judecătorilor aduce atingere principiilor contradictorialității și egalității părților în procesul penal, defavorizează partea apărării în raport cu partea acuzării, afectând dreptul la un proces echitabil.

În opinia avocatului parlamentar, această prevedere contravine articolelor 20 alin.(1), 21, 26 alin.(1), 116 alin.(1) din Constituție, precum și articolelor 5 alin.(3) și 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

B. Legislația relevantă, inclusiv cea invocată de autorul sesizării:

Prevederi ale Constituției (M.O. nr.1/1, 1994):

Articolul 20

Accesul liber la justiție

“(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.
[...]

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

“Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

“(1) Dreptul la apărare este garantat.
[...]

Articolul 116

Statutul judecătorilor

“(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.
[...]

Articolul 122

Componenta

“(1) Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din judecători și profesori titulari aleși pentru o durată de 4 ani.
(2) Din Consiliul Superior al Magistraturii fac parte de drept: Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției și Procurorul General.”

Prevederi ale Legii nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (M.O. nr.59-60/664, 1995; republicată în M.O. nr.117-119/946, 2002):

Articolul 22

Abaterile disciplinare

(1) Constituie abatere disciplinară:
a) încălcarea obligației de imparțialitate;
b) interpretarea sau aplicarea neuniformă a legislației, intenționat sau din neglijență gravă, dacă acest lucru nu este justificat de schimbarea practicii judiciare;

Notă: Se declară drept neconstituțional art.22 alin.(1) lit.b) conform Hot. Curții Constituționale nr.28 din 14.12.2010, în vigoare 14.12.2010

DECIZIE ASUPRA SESIZĂRII PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
SINTAGMEI „ORICE MEMBRU” DIN ALIN.(1) ARTICOLUL 10 AL LEGII NR.950-XIII DIN 19
IULIE 1996 CU PRIVIRE LA COLEGIUL DISCIPLINAR ȘI LA RĂSPUNDEREA
DISCIPLINARĂ A JUDECĂTORILOR

c) imixtiunea în activitatea altui judecător sau intervențiile de orice natură pe lângă autorități, instituții sau funcționari pentru soluționarea unor cereri, pretinderea sau acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale membrilor familiei altfel decât în limitele prevederilor legale în vigoare;

d) nerespectarea secretului deliberării sau a confidențialității lucrărilor care au acest caracter;

e) activitățile publice cu caracter politic;

f) nerespectarea dispozițiilor privind distribuirea aleatorie a dosarelor;

f¹) încălcarea, din motive imputabile, a termenelor de examinare a cauzelor aflate în procedură sau încălcarea normelor imperative ale legislației;

g) încălcarea prevederilor legale referitoare la obligativitatea depunerii declarației cu privire la venituri și proprietate;

h) refuzul nejustificat de a îndeplini o atribuție de serviciu;

h¹) încălcarea termenelor de redactare a hotărârilor judecătorești și de transmitere a copiilor de pe acestea participanților la proces;

h²) nepublicarea, din motive imputabile judecătorului, a hotărârii judecătorești pe pagina web din internet a instanței judecătorești prin intermediul Programului Computerizat de Gestionare a Dosarelor;

i) absențele nemotivate de la serviciu, întârzierea ori plecarea de la program;

j) atitudinea nedemnă, în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu, față de colegi, avocați, experți, martori sau alți participanți la proces;

k) încălcarea normelor Codului de etică al judecătorului;

l) nerespectarea de către președintele instanței a obligației de a raporta Consiliului Superior al Magistraturii abaterile disciplinare ale judecătorilor;

m) exploatarea poziției de judecător în scopul obținerii de foloase necuvenite;

n) încălcarea prevederilor referitoare la incompatibilitățile și interdicțiile care îi privesc pe judecători;

o) expunerea în public a acordului sau a dezacordului cu hotărârea colegilor în scopul imixtiunii în activitatea acestora;

p) emiterea unei hotărâri care ulterior a fost recunoscută de Curtea Europeană a Drepturilor Omului drept hotărâre prin care au fost încălcate drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Notă: Se declară drept neconstituțional art.22 alin.(1) lit.p) conform Hot. Curții Constituționale nr.12 din 07.06.2011, în vigoare 07.06.2011

(2) Anularea sau modificarea hotărârii judiciare nu atrage răspundere, dacă judecătorul care a pronunțat-o nu a încălcat intenționat legea. Excepție fac cazurile în care legea a fost încălcată cu neglijență, cauzând persoanelor prejudicii materiale sau morale esențiale.

Articolul 23

Sanctiunile disciplinare

(1) În condițiile legii, judecătorului îi pot fi aplicate următoarele sancțiuni disciplinare:

a) avertisment;

b) mustrare;

c) mustrare aspră;

d) retrogradare;

e) eliberare din funcție;

f) eliberare din funcția de președinte sau vicepreședinte.

(2) Eliberarea din funcție se aplică în cazul comiterii de către judecător a unei abateri disciplinare ce afectează imaginea sistemului judecătoresc sau în cazul comiterii repetate a abaterilor disciplinare specificate la art.22.

(3) În cazul în care președinții (vicepreședinții) judecătoriilor sau ai curților de apel, din motive neîntemeiate, nu îndeplinesc condițiile prevăzute la art.27, 28 și, respectiv, la art.39, 40 ale Legii privind organizarea judecătorească sau în cazul comiterii de către aceștia a abaterii disciplinare specificate la art.22 lit.l) din prezenta lege, ei sînt eliberați din funcție. În același mod sînt eliberați din funcție președintele și vicepreședintele Curții Supreme de Justiție pentru neîndeplinirea atribuțiilor prevăzute de Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție.

(4) Sancțiunea disciplinară se aplică în termen de 6 luni de la data constatării abaterii disciplinare, dar nu mai tîrziu de un an de la data comiterii ei. În cazul în care dintr-o hotărîre definitivă a unei instanțe judecătorești naționale sau internaționale rezultă comiterea de către judecător a unei abateri disciplinare, sancțiunea disciplinară se aplică în termen de un an de la data devenirii definitive a hotărîrii instanței judecătorești naționale sau internaționale.

Prevederi ale Legii nr.947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (M.O. nr.64/641, 1996; republicată în M.O. nr.186-188/752, 2003):

Articolul 3 **Componența**

“(1) Consiliul Superior al Magistraturii este constituit din 12 membri.

(2) În componența Consiliului Superior al Magistraturii intră judecători și profesori titulari, precum și Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției, Procurorul General care sînt membri de drept.

[Alin.3 art.3 exclus prin Legea nr.306-XVI din 25.12.2008, în vigoare 13.02.2009]

(4) Cinci membri din rîndul judecătorilor sînt aleși prin vot secret de Adunarea Generală a Judecătorilor din Republica Moldova. Patru membri se aleg de Parlament din rîndul profesorilor titulari, cu votul majorității deputaților aleși, la propunerea a cel puțin 20 de deputați în Parlament.

[...]”

Articolul 4 **Competența Consiliului Superior al Magistraturii**

“(1) Întru exercitarea funcțiilor sale, Consiliul Superior al Magistraturii are următoarele competențe referitoare la cariera judecătorilor:

a) face propuneri Președintelui Republicii Moldova sau, respectiv, Parlamentului de numire, promovare, transferare sau eliberare din funcție a judecătorilor, președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești;

[...]

(3) Întru exercitarea funcțiilor sale, Consiliul Superior al Magistraturii are următoarele competențe în domeniul respectării disciplinei și eticii judecătorilor:

a) examinează petițiile cetățenilor în problemele ce țin de etica judecătorilor;

b) examinează contestațiile hotărîrilor emise de colegiul disciplinar;

c) aplică sancțiuni disciplinare în privința judecătorilor;

d) validează hotărîrile (avizele) emise de colegiul de calificare și de colegiul disciplinar;

[...]”

DECIZIE ASUPRA SESIZĂRII PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
SINTAGMEI „ORICE MEMBRU” DIN ALIN.(1) ARTICOLUL 10 AL LEGII NR.950-XIII DIN 19
IULIE 1996 CU PRIVIRE LA COLEGIUL DISCIPLINAR ȘI LA RĂSPUNDEREA
DISCIPLINARĂ A JUDECĂTORILOR

Prevederi ale Legii nr.950-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor (M. O. nr.61-62/607, 1996; republicată în M.O. nr.182-185/1018, 2003):

Articolul 1

Colegiul disciplinar

“(1) Colegiul disciplinar se constituie pe lângă Consiliul Superior al Magistraturii și are drept scop examinarea cazurilor privind răspunderea disciplinară a judecătorilor.
[...]

Articolul 7

Împuternicirile colegiului disciplinar

“Colegiul disciplinar:

- a) examinează cazurile privind răspunderea disciplinară a judecătorilor;
- b) soluționează cazurile privind anularea înainte de termen a pedepsei disciplinare.”

Articolul 9

Temeiurile răspunderii disciplinare

“(1) Judecătorul poate fi tras la răspundere disciplinară în cazul comiterii abaterilor disciplinare specificate la art.22 din Legea privind statutul judecătorului.

(2) Anularea sau modificarea hotărârii judiciare nu atrage răspundere dacă judecătorul care a pronunțat-o nu a încălcat legea intenționat sau din culpă gravă.
[...]

Articolul 10

Dreptul de a intenta procedură disciplinară

“(1) **Dreptul de a intenta procedura disciplinară îl are orice membru al Consiliului Superior al Magistraturii.**
[...]

Prevederi ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, amendată prin protocoalele adiționale la această convenție (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997):

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul

moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată pînă ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;

b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloace necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;

d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

e) să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

După cum s-a menționat, potrivit autorului sesizării, sintagma „[...] *orice membru* [...]” din alin.(1) articolul 10 al Legii nr.950-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor, în partea ce ține de dreptul Procurorului General, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, de a intenta procedura disciplinară, contravine prevederilor articolelor 20 alin.(1), 21, 26 alin.(1), 116 alin.(1) din Constituție, precum și articolelor 5 alin.(3) și 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Autorul sesizării consideră că prevederea contestată intră în contradicție cu principiul prezumției nevinovăției, parte integrantă a dreptului la un proces echitabil, precum și cu dreptul la apărare, din care derivă principiul egalității părților în proces.

Potrivit autorului sesizării, prin inițierea de către Procurorul General a procedurilor disciplinare în privința judecătorilor, în special a judecătorilor de instrucție, în cadrul Procuraturii Generale se creează „o proprie inspecție judiciară”, în afara limitelor legale.

În susținerea poziției sale, subliniind importanța respectării principiilor imparțialității și independenței judecătorilor, autorul invocă Recomandarea nr.(94) 12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind independența, eficiența și rolul judecătorilor și Recomandarea CM/Rec (2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la judecători, Avizul nr.1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor

DECIZIE ASUPRA SESIZĂRII PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
SINTAGMEI „ORICE MEMBRU” DIN ALIN.(1) ARTICOLUL 10 AL LEGII NR.950-XIII DIN 19
IULIE 1996 CU PRIVIRE LA COLEGIUL DISCIPLINAR ȘI LA RĂSPUNDEREA
DISCIPLINARĂ A JUDECĂTORILOR

Europeni despre standardele privind independența judiciară și inamovibilitatea judecătorilor, Avizul nr.12 (2009) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) și Avizul nr.4 (2009) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE), în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind relația dintre judecători și procurori, Strasbourg, 8 decembrie 2009.

Autorul sesizării menționează de asemenea Hotărârea Curții Constituționale nr.12 din 7 iunie 2011 pentru controlul constituționalității prevederilor articolului 22 alin.(1) lit.p) din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 „Cu privire la statutul judecătorului”, potrivit căreia „Consiliul Superior al Magistraturii, în calitate de instanță disciplinară, pentru a reține în sarcina judecătorului săvârșirea unei abateri disciplinare, trebuie să stabilească dacă sînt întrunite elementele constitutive ale acesteia, respectiv *latura obiectivă și subiectivă*. În lipsa unuia dintre aceste elemente constitutive abaterea disciplinară nu subzista și, deci, nu poate fi angajată răspunderea disciplinară a judecătorului.”

Astfel, autorul sesizării consideră că, în condițiile articolului 10 alin.(1) din Legea cu privire la colegiul disciplinar și răspunderea disciplinară a judecătorilor, Procurorul General este investit direct cu dreptul de a iniția proceduri disciplinare în privința judecătorilor, el dispunînd astfel de „o armă” în plus, absolut neconstituțională, în exercitarea atribuțiilor procesuale. Inițierea procedurilor disciplinare și tragerea abuzivă la răspundere disciplinară a magistraților, pe cauze în care Procurorul General reprezintă partea acuzării, determină corpul de magistrați să se lase influențați și manipulați în anumite categorii de pricini și să exercite actul de justiție nu în baza Constituției și legilor, dar după alte criterii.

B. Aprecierea Curții

Examinînd sesizarea preliminar, sub aspectul admisibilității, Curtea Constituțională reține următoarele.

Curtea Constituțională exercită jurisdicția constituțională la sesizarea subiecților specificați în articolul 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 38 din Codul jurisdicției constituționale.

După cum s-a menționat, avocatul parlamentar Aurelia Grigoriu, fiind subiect cu drept de sesizare a Curții Constituționale, a solicitat Curții Constituționale să exercite controlul constituționalității prevederii legale cuprinse în articolul 10 alin.(1) din Legea cu privire la colegiul disciplinar și răspunderea disciplinară a judecătorilor, care conferă Procurorului General, membru de drept al Consiliului Superior al

Magistraturii, *dreptul de a intenta proceduri disciplinare* în privința judecătorilor, fapt care, în opinia sa, încalcă principiul contradictorialității și egalității părților în procesul penal, defavorizând partea apărării în raport cu partea acuzării.

Potrivit articolului 31 din Legea cu privire la avocații parlamentari nr.1349-XIII din 17 octombrie 1997, avocații parlamentari au dreptul să sesizeze Curtea Constituțională în vederea controlului constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și dispozițiilor Guvernului asupra corespunderii lor principiilor general acceptate și actelor juridice internaționale cu privire la drepturile omului.

În sensul articolului 31 din Legea nr.1349-XIII, sesizările depuse la Curtea Constituțională de către avocații parlamentari pot avea ca obiect verificarea actelor normative sub aspectul conformității cu principiile statuate de Constituție și standardele internaționale unanim acceptate referitoare la drepturile omului.

Din conținutul sesizării nu rezultă astfel de cerințe.

Norma legală contestată stipulează *doar* dreptul oricărui membru al Consiliului Superior al Magistraturii de a iniția procedura disciplinară în privința judecătorilor. Ea nu vizează principiile general acceptate cu privire la drepturile omului.

Astfel, obiectul sesizării excede competenței avocatului parlamentar în calitate de subiect cu drept de sesizare a Curții Constituționale.

În acest context este relevantă jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr.3 din 2 iulie 2002 și Decizia din 26 iulie 2011).

De asemenea, sesizarea nu corespunde exigențelor prevăzute de articolul 24 alin.(2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 39 din Codul jurisdicției constituționale.

După cum s-a menționat, norma legală contestată se referă la inițierea procedurii disciplinare, unul dintre subiecții abilitați cu acest drept fiind Procurorul General, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii. Examinarea cazului disciplinar și adoptarea hotărârii respective, aplicarea sancțiunii disciplinare sînt de competența colegiului disciplinar. Hotărîrea colegiului disciplinar poate fi atacată de către judecătorul vizat sau de către persoana care a intentat procedura disciplinară în fața Consiliului Superior al Magistraturii.

Cu toate acestea, autorul invocă în sesizare încălcarea articolelor 20 (accesul liber la justiție), 21 (prezumpția nevinovăției), 26 (dreptul la apărare), care nu sînt relevante pentru cazurile de răspundere disciplinară a judecătorilor.

Autorul sesizării nu a demonstrat legătura cauzală dintre dispoziția legală contestată prezumată a fi neconstituțională și prevederile articolelor

DECIZIE ASUPRA SESIZĂRII PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII
SINTAGMEI „ORICE MEMBRU” DIN ALIN.(1) ARTICOLUL 10 AL LEGII NR.950-XIII DIN 19
IULIE 1996 CU PRIVIRE LA COLEGIUL DISCIPLINAR ȘI LA RĂSPUNDEREA
DISCIPLINARĂ A JUDECĂTORILOR

20 alin.(1), 21, 26 alin.(1) din Constituție invocate, precum și relația de contrarietate dintre acestea.

În temeiul articolului 26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 40 alin.(3), 61 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

DECIDE :

1. *Nu se acceptă spre examinare în fond* sesizarea avocatului parlamentar Aurelia Grigoriu pentru controlul constituționalității sintagmei „orice membru” din alin.(1) articolul 10 al Legii nr.950-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la colegiul disciplinar și răspunderea disciplinară a judecătorilor.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*”.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău,
3 aprilie 2012,
Dosarul nr.3a/2012*